

Sankt Jörgen, Göteborg Backa 210:7, bedömning träd

1	2019-11-21	Interngranskat dokument	Ola Sjöstedt	Camilla Kylin	Ola Sjöstedt
Version	Datum	Beskrivning	Upprättat	Granskat	Godkänt

Detta dokument är framtaget av Norconsult AB som del av det uppdrag dokumentet gäller. Upphovsrätten tillhör Norconsult. Beställaren har, om inte annat avtalats, endast rätt att använda och kopiera redovisat uppdragsresultat för uppdragets avsedda ändamål.

Bakgrund och uppdraget

Inför en planerad utbyggnad av bostäder på fastigheten Göteborg Backa 210:7 vid Sankt Jörgen norr om Göteborg önskar Skanska Sverige AB en första bedömning av de lövträd som står på fastigheten (se översiktskarta, figur 1). I Norconsults uppdrag har ingått att:

- bedöma om den gjorda artbestämningen av träden stämmer
- bedöma om träden är skyddsvärda och om de i så fall omfattas av någon lagstiftning
- bedöma om träden utgör någon allé som omfattas av formellt skydd

Arbetet med uppdraget har utförts av biolog Ola Sjöstedt, Norconsult AB. En besiktning av området gjordes i fält den 19 november 2019 tillsammans med Anna Jacobsson och Karl Malmqvist, båda Skanska Sverige AB.

Bedömning

I det bedömda området finns ett knappt 30-tal lövträd som står i en parkliknande miljö med öppna gräsytor mellan träden (se figur 2). De flesta träden utgörs av bok och ek. Utöver det finns också två hästkastanjer och ett äppelträd. Artbestämningen av de inmätta träden som Skanska gjort är korrekt.

Någon trädallé som omfattas av biotopskydd bedöms inte finnas inom området.

"Särskilt skyddsvärda träd" är ett begrepp som används av myndigheterna. Träd som klassas som särskilt skyddsvärda har inte per automatik något formellt skydd, men i vissa fall kan de ingå i objekt eller områden som är skyddade, såsom naturminnen, naturreservat, biotopskydd eller strandskyddsområden. Skyddsvärda träd används framför allt i planeringen bl a för att kunna prioritera vilka träd som bör bevaras. Naturvårdsverket definierar på sin hemsida särskilt skyddsvärda träd på följande sätt:

Jätteträd: Levande eller döda träd som är grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.

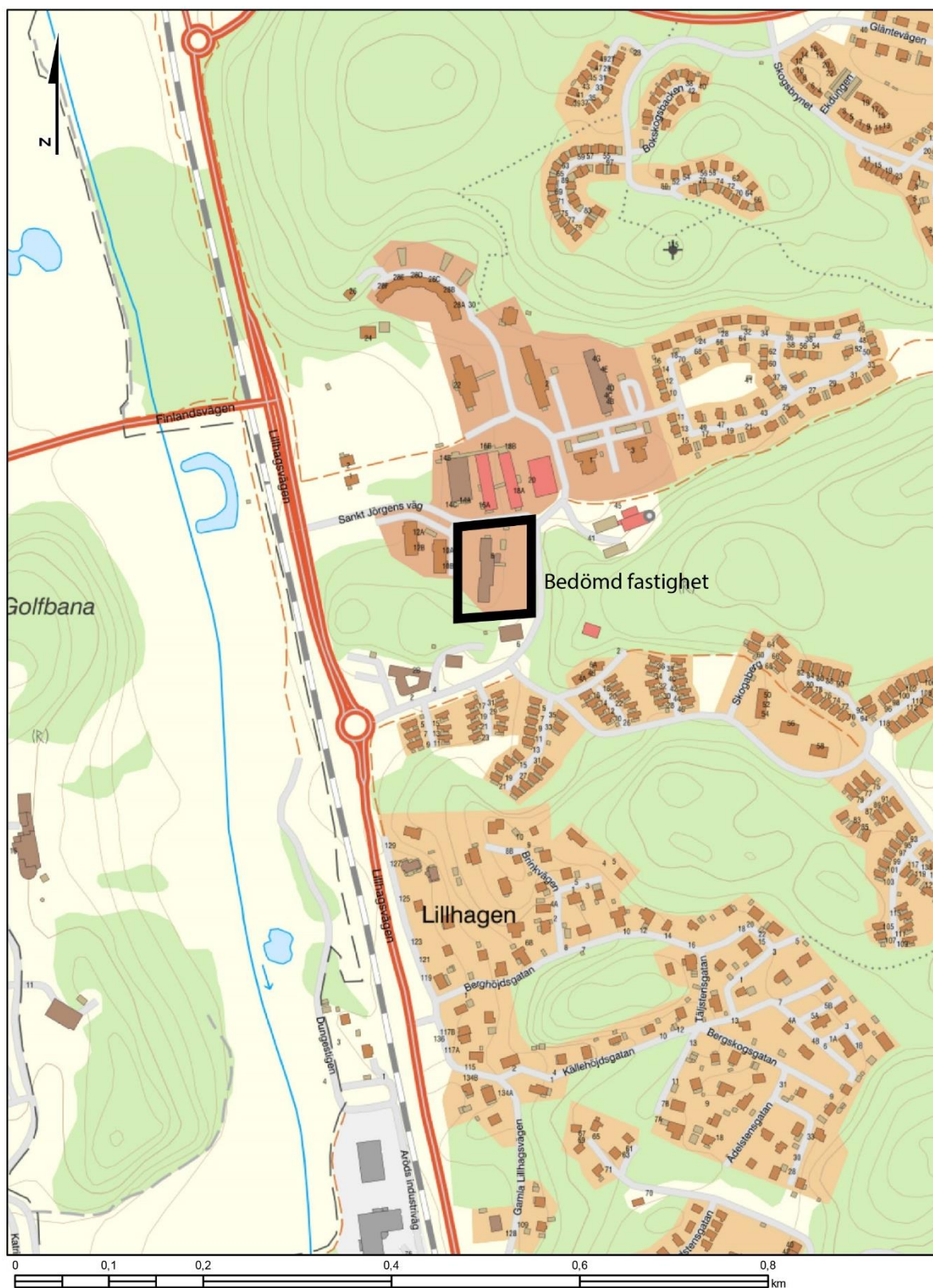
Mycket gamla träd: Levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år. Övriga trädslag som är äldre än 140 år.

Grova hålträd: Levande eller döda träd som är grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hållighet i huvudstammen.

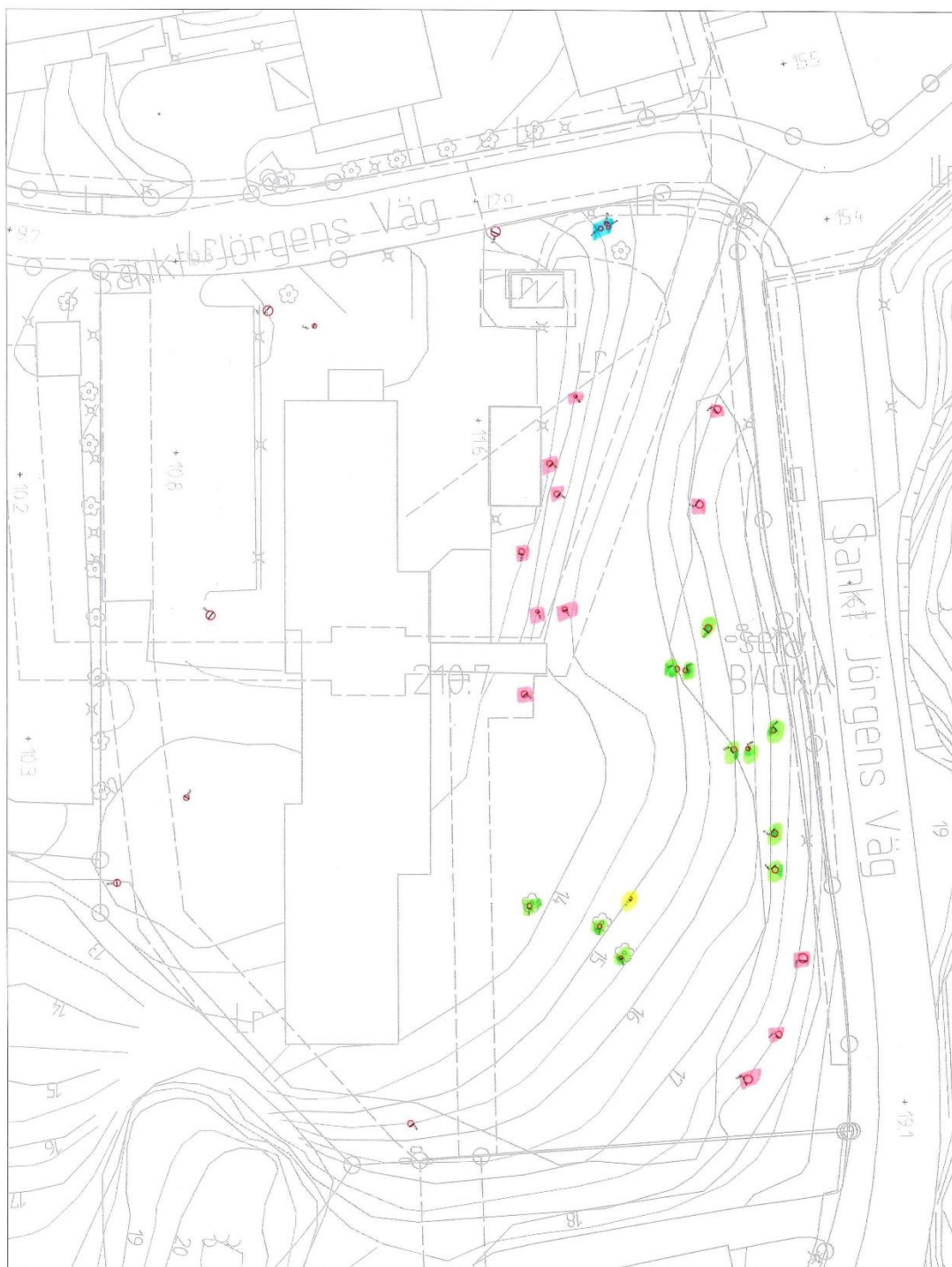
Inget av träden på fastigheten bedöms riktigt ha nått upp till att klassas som särskilt skyddsvärt, men två bokar i det sydöstra hörnet av fastigheten är på gränsen att kunna klassas som jätteträd. Stamomkretsen på dessa träd uppmättes vid fältbesiktningen den 19 november 2019 till 2,90 meter respektive 2,95 meter, vilket motsvarar en stamdiameter av 0,92 m respektive 0,94 m. Inom en ganska snar framtid kommer dessa träd att utgöra jätteträd enligt definitionen ovan.

Flera andra bokar i området har en stamomkrets på omkring 2,50 m, medan ekarna som mest når upp till 2,30 m i omkrets. De flesta ekarna är kring 2 meter i stamomkrets eller strax under. För dessa träd kommer det att ta lite längre tid innan de når definitionen för särskilt skyddsvärt träd. En av ekarna har en stamskada, men fränsett en av de grövre bokarna, som har en början till hållighet vid stambasen, har inget av träden ännu fått några tydliga hålligheter.

Samtliga träd i området kan ses som potentiella framtida skyddsvärda träd, men motivet att spara ett enskilt träd är starkare ju grövre och äldre trädet är.

Figur 1. Översiktskarta som visar den berörda fastigheten Göteborg Backa 210:7.
(Lätt bearbetning av Länsstyrelsens informationskarta)

Skala 1:400 (A3)
Sankt Jörgen

- Kastanj
- Bok
- Ek
- Äpple

Figur 2. Inmätta träd i området. (Information från Skanska)

Naturvårdsverket anger vidare: "Om avverkning, toppkapning eller annan kraftig beskärning av ett särskilt skyddsvärt träd, till exempel ett gammalt grovt träd, kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska åtgärden anmälas för samråd." Det samråd som avses är enligt 12 kap 6 § miljöbalken, och tillsynsmyndigheten är då oftast länsstyrelsen.

Inget av träden når definitionsmässigt helt upp till "särskilt skyddsvärt" och för de bokar som nästan når upp till definitionen är ambitionen att spara dessa inom ramen för utbyggnaden enligt uppgift från Skanska. Det finns därför inget omedelbart behov av 12:6-samråd med länsstyrelsen, men det rekommenderas att kontakt tas med personer med biologisk kompetens på Park- och naturförvaltningen på Göteborgs Stad inför nästa skede när hanteringen av träden ska bestämmas närmare. För det kommande skedet behövs någon form av analys där man bedömer vilka träd som kan och bör sparas, hur dessa i så fall riskerar att påverkas av en utbyggnad, vilka hänsynsåtgärder som bör vidtas, om det finns träd som kan beskäras istället för att avverkas helt o s v. Det är inte uteslutet att ett 12:6-samråd med länsstyrelsen skulle kunna bli aktuellt i ett senare skede beroende på vad kontakterna med Park- och naturförvaltningen ger.

Det bör även framhållas att naturvärden i området inte enbart är direkt knutna till själva träden utan kan också finnas i markområdet mellan träden, t ex i form av mykorrhizasvampar. Enligt Skanska har det gjorts en inventering av marksvampar i området under hösten, men denna visade enligt Skanska inte på några anmärkningsvärda fynd i form av t ex rödlistade arter. Det kan vidare nämnas att det i omgivningarna förekommer både lövskog och enskilda skyddsvärda träd av ek och bok, vilket betyder att träden på den aktuella fastigheten ingår i ett sammanhang med naturvärden i hela området Sankt Jörgen.

Vid en eventuell förekomst av arter som är skyddade eller fridlysta enligt Artskyddsförordningen skulle samråd med länsstyrelsen behövas. En genomgång har gjorts av uppgifter på länsstyrelsens informationskarta, Göteborgs Stads Djur- och naturkarta respektive i artrapporteringsystemet Artportalen, men inga uppgifter om kända skyddade eller fridlysta arter inom området har hittats i samband med detta.

Hänsynsåtgärder

De alternativ som står till buds för ett enskilt träd i samband med en utbyggnad behöver inte bara vara avverkning eller inte. Kronans utbredning kan begränsas genom *beskärning*. Detta behöver då bedömas och utföras av en fackman. Beroende på trädets utseende kan ibland ganska väsentliga delar av kronans utbredning begränsas. Återkommande beskärning genom *hamling* kan i vissa fall vara ett alternativ. Det underlättar då om trädet antingen tidigare varit hamlat eller om det fortfarande är ganska ungt. Om beskärning inte är ett alternativ och trädet måste avverkas, då kan det ändå övervägas om det är möjligt att kapa trädet flera meter upp så att en *högstubbe* skapas. Detta gynnar arter som är beroende av död ved, t ex vedsvampar och vedlevande skalbaggar. Ibland kan det finnas ytterligare alternativ som kan övervägas innan avverkning utförs, se t ex Länsstyrelsen Hallands län 2018 (broschyr om skyddsvärda träd), se även Göteborgs Stads trädpolicy (Göteborgs Stad 2016) och broschyren "Fria eller fälla" utgiven av Riksantikvarieämbetet i samarbete med Naturvårdsverket, Trafikverket m fl.

Referenser

Artportalen. 2017: **Rapportsystem för växter, djur och svampar** – <http://artportalen.se/>. Data kontrollerade i november 2019.

Göteborgs Stad. 2016: **Stadens träd - Policy för park- och gatuträd i Göteborg**. Park- och naturförvaltningen.

Göteborgs Stad. 2019: **Djur- och naturkartan** - <https://goteborg.se/wps/portal/start/kultur-och-fritid/fritid-och-natur/friluftsliv-natur-och/naturomraden/djur--och-naturkartan/>. Data kontrollerade i november 2019.

Länsstyrelsen Hallands län. 2018: **Särskilt skyddsvärda träd – Samråd om åtgärder**. Broschyr.

Länsstyrelsen Västra Götalands län. 2019: **Länsstyrelsens WebbGIS** - <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=023f6dde755f41c5a719b111ddfb80ed>. Data kontrollerade i november 2019.

Naturvårdsverket. 2019: **Vägledning om samråd om åtgärder på särskilt skyddsvärda träd** - [http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Samhallsplane-ring/Samrad-vid-andring-av-naturmiljon/sarskilt-skyddsvarda-trad/](http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Samhallsplanering/Samrad-vid-andring-av-naturmiljon/sarskilt-skyddsvarda-trad/). November 2019.

Riksantikvarieämbetet m fl. 2014: **Fria eller fälla - En vägledning för avvägningar vid hantering av träd i offentliga miljöer**. Broschyr.